

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	19 juni 2025
Voorstelnummer	D820290
Datum raadsvoorstel	13 mei 2025
Portefeuillehouder(s)	M. Wieseahn-Vrijman
Commissie	ARC
Datum commissie	12 juni 2025
Soort agendering	besluitvorming
Agendapunt	
Team	RO - Beleid en Vastgoed
Opsteller	Richard Valkering
Datum B&W besluit	13 mei 2025
Bijlagen:	5

Onderwerp : Scenariokeuze openbare en opengestelde toiletten

Voorgesteld besluit

1. Te kiezen voor het eerste uitgewerkte scenario: Het opzetten van een communicatiecampagne om bestaande opengestelde toiletten beter vindbaar te maken en daarbij aanvullend nieuwe partners voor het openstellen van toiletten te werven. Het verdichten van het aanbod openbare toiletten op het strand en indien subsidie wordt verkregen over te gaan tot het realiseren van twee natuurtoiletten.
2. De gemeente Bergen aan te melden voor de HogeNood-app om de zichtbaarheid en toegankelijkheid van bestaande en nieuwe toiletvoorzieningen te vergroten.
3. De uitvoering hiervan in 2025 te starten.
4. Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen, grootschalige bouwprojecten of herinrichtingen, standaard rekening te houden met de mogelijkheid een voorziening te integreren indien het (project)budget het toelaat.
5. De bij dit besluit behorende begrotingswijziging vast te stellen.

Geheimhouding

Geheimhouding ☐ Ja Geheimhouding ☐ Nee

RAADSVOORSTEL

INLEIDING

Op 30 november 2023 heeft uw raad een motie aangenomen om de mogelijkheden voor verbetering van openbare toiletvoorzieningen in de gemeente Bergen te onderzoeken. De motie past o.a. bij de beleidsnota "Gastvrij Bergen". Naar aanleiding van deze motie is een onderzoek uitgevoerd naar de huidige situatie en mogelijke verbeteringen.

Conclusie van het onderzoek is dat er, op het strand na, in basis voldoende openbare toiletvoorzieningen zijn, maar dat onze inwoners en gasten deze voorzieningen nog onvoldoende kunnen vinden. Inmiddels is, na afstemming met een deel van uw raad, een drietal scenario's uitgewerkt hoe om te gaan met de vraag naar openbare toiletvoorzieningen.

Het voorkeursscenario dat aan uw raad door ons college wordt voorgelegd is om uitvoering te geven aan het scenario met de meest effectieve en financieel overzichtelijke impact, namelijk het al aanwezige aanbod veel beter vindbaar maken, het op het strand en in de natuurgebieden faciliteren van aanvullende openbare toiletvoorzieningen en het borgen van de afweging tot inbouw van openbare toiletten bij relevante nieuwbouwprocedures.

Het voorkeursscenario richt zich op het vergroten van de zichtbaarheid van bestaande en opengestelde toiletten door middel van een gerichte communicatiecampagne en het streven naar plaatsen van twee natuurtoiletten, ervanuit gaande dat deze worden gesubsidieerd door de toiletalliantie. Aanvullend werken we aan verdichting van het aanbod (mobiele) openbare toiletvoorzieningen op het strand.

Het doel van dit voorstel is om inwoners en bezoekers beter te faciliteren in het vinden van bestaande openbare toiletvoorzieningen en het vergroten van het aanbod openbare toiletvoorzieningen op het strand en in de natuurgebieden.

Uitwerking van het voorstel draagt bij aan een gastvrijer en inclusiever verblijfsklimaat voor inwoners en bezoekers. Door dit besluit wordt invulling gegeven aan de motie en uitvoering gegeven aan het nadere verzoek drie scenario's uit te werken.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Wet- en regelgeving

De realisatie van openbare toiletten is geen wettelijke verplichting, maar valt onder de beleidsvrijheid van de gemeente. Voor de natuurtoiletten biedt de Toiletalliantie subsidie voor maximaal 10 natuurtoiletten op geschikte locaties binnen nationale parken of natuurgebieden in heel Nederland. De beschikbaarheid van de subsidie is beperkt, en de locaties van de toiletten moeten in overleg met de Toiletalliantie worden vastgesteld. Bergen kan in overleg aanspraak maken op 2 van de 10 natuurtoiletten die geplaatst kunnen worden met subsidie van de toiletalliantie. Het plaatsen van de toiletunits is tevens afhankelijk van de haalbaarheid om op de voorgestelde locaties vergunningen te verkrijgen voor het plaatsen van de units. Dit is nog niet getoetst en zal in samenwerking met de toiletalliantie moeten gebeuren.

Een vergunningsaanvraag tot plaatsing van een natuurtoiletunit op grondgebied van de gemeente Bergen wordt in principe binnen acht weken behandeld. Deze termijn kan worden verlengd met maximaal zes weken. Indien nodig kan de aanvrager ook instemmen met verdere opschorting van de behandeling als aanvullende informatie nodig is.

Wanneer het toilet niet binnen het geldende bestemmingsplan past, wordt vaak gebruikgemaakt van een BOPA, een besluit omgevingsvergunning voor planologische afwijking. Een lichte BOPA valt meestal binnen de reguliere behandeltermijn. Voor een uitgebreide BOPA hangen de doorlooptijden af van de aard en omvang van de gewenste afwijking en van de benodigde onderzoeken, wat kan leiden tot een langere proceduretijd.

Voor aanvragen op grondgebied van de gemeente Bergen nabij een natuurgebied geldt bovengenoemde procedure. Gaat het om een aanvraag binnen een natuurgebied dat niet onder gemeentelijk beheer valt, zoals een gebied van PWN of Staatsbosbeheer, dan moet rekening worden gehouden met een aparte vergunningsprocedure en een langere doorlooptijd. In die gevallen is aanvullende afstemming nodig met de betreffende beheerder, waarbij wordt getoetst op natuurwaarden, toegankelijkheid en gebiedsspecifieke regels.

Voor het plaatsen van een mobiele toiletunit geldt dezelfde vergunningsprocedure als voor natuurtoiletten, met onder meer aandacht voor de locatiekeuze, bestemmingsplanregels en vergunningverlening.

Deze kaders zijn niet van toepassing op de communicatiecampagne, waar wet- en regelgeving niet van toepassing is.

Eerdere besluitvorming door de raad

Dit voorstel is een uitwerking van de motie die uw raad op 30 november 2023 heeft aangenomen. Uw raad heeft geen invloed op de exacte locaties van de natuurtoiletten, omdat dit afhankelijk is van afstemming met de Toiletalliantie en vergunningverlenende instanties. De keuzeruimte van uw raad beperkt zich tot het al dan niet instemmen met dit voorstel.

TOELICHTING OP HET VOORSTEL

Helder is dat de gemeente Bergen in de basis, met uitzondering van het strand, niet te maken heeft met een serieus tekort aan toiletvoorzieningen. Wel is er sprake van een gebrek aan bekendheid met de beschikbaarheid van deze voorzieningen. Dit blijkt uit het onderzoeksrapport naar openbare en opengestelde toiletten (bijlage 3). Daarnaast laat de evaluatie van het strandbeleid (bijlage 4) zien dat er met name op en nabij het strand wél sprake is van een tekort aan openbare toiletvoorzieningen.

Scenario 1 sluit aan bij deze conclusies. Het bevat maatregelen die gericht zijn op het vergroten van de zichtbaarheid van bestaande en opengestelde toiletten via een gerichte communicatiecampagne, de realisatie van twee natuurtoiletten, het werven van nieuwe partners die hun toiletten publiek toegankelijk maken, het structureel afwegen van kansen bij (nieuw)bouwprojecten, en het verdichten van het aanbod op het strand. Scenario's 2 en 3 zijn daarnaast ook gericht op het verder verruimen van het aanbod aan openbare toiletvoorzieningen. Hieronder worden de drie scenario's verder toegelicht.

1. Het voorkeursscenario

Communicatiecampagne, realisatie van twee natuurtoiletten, het werven van nieuwe partners die hun bestaande toiletten openstellen voor publiek, het structureel afwegen van

kansen tot faciliteren openbare toiletvoorzieningen bij nieuwbouwprojecten en het verdichten van het aanbod openbare toiletvoorzieningen op het strand.

1.1 communicatie campagne

Dit scenario richt zich primair op het vergroten van de zichtbaarheid van bestaande en opengestelde toiletten door middel van een gerichte communicatiecampagne. De campagne heeft als doel:

- inwoners en bezoekers bewuster te maken van de beschikbare toiletvoorzieningen in de gemeente Bergen
- inwoners en bezoekers te informeren over de locaties via duidelijke communicatiemiddelen zoals de Hoge Nood-app, website van de gemeente, stickers, digitale informatieborden en sociale media;
- ondernemers en openbare instellingen aan te moedigen hun toiletvoorzieningen open te stellen en aan te melden via de HogeNood-app en daarmee het netwerk van opengestelde toiletten vergroten.

Het verbeteren van de vindbaarheid draagt bij aan het gastvrije imago van de gemeente en stimuleert het gebruik van bestaande voorzieningen. Door het aanmelden bij de HogeNood-app zijn zowel openbare als opengestelde toiletten beter zichtbaar voor een breed publiek. Via de app kunnen inwoners en bezoekers locaties met openbare of opengestelde toiletten eenvoudig vinden. De kosten voor deelname aan de HogeNood-app bedragen € 2.280,- per jaar.

1.2 Natuur toiletten

Naast het verbeteren van de vindbaarheid wordt ingezet op twee nieuwe natuurtoiletten te realiseren met subsidie van de Toilettalliantie. Deze toiletten sluiten aan bij duurzaamheidsdoelstellingen, aangezien ze geen water of elektriciteit vereisen. Als de haalbaarheid vaststaat kan dit relatief snel worden uitgevoerd en biedt een directe verbetering van de toegankelijkheid voor bezoekers en inwoners.

Een belangrijk aandachtspunt is dat de uitvoering afhankelijk is van de beschikbaarheid van subsidies van de Toilettalliantie. Wanneer het maximum aantal van tien natuurtoiletten is bereikt, kunnen deze niet langer kosteloos worden gerealiseerd. De units die de toilettalliantie beschikbaar stelt voor nationale parken of natuurgebieden in Nederland, kosten normaal gesproken €12.500,- per unit. Bovendien vereist dit scenario afstemming over geschikte locaties met de Toilettalliantie en de haalbaarheid van vergunningverlening. Deze zaken kunnen leiden tot vertraging of verhindering van de realisatie.

1.3 Verdichting aanbod openbare toiletvoorzieningen op het strand

Uit de evaluatie van het strandbeleid blijkt dat zowel bezoekers als inwoners vinden dat er een tekort is aan openbare toiletvoorzieningen langs de kust. Om die reden worden de mobiele toiletunits in Camperduin, Schoorl en Hargen voortaan structureel ingezet tijdens het hoogseizoen (april tot en met september). Naast de plaatsing van mobiele toiletunits wordt onderzocht in hoeverre het aanbod langs de kust kan worden verdicht door bestaande en opengestelde toiletten zichtbaar te maken via de HogeNood-app. Bij veel locaties langs de kust is de mogelijkheid aanwezig om gebruik te maken van toiletvoorzieningen bij meerdere strandpaviljoens, wat bijdraagt aan het totale aanbod. Ten slotte zijn in Egmond aan Zee enkele initiatieven van ondernemers om openbare toiletten te realiseren, waarbij de gemeente constructief meedenkt om de haalbaarheid te onderzoeken.

Daarnaast worden twee extra mobiele toiletunits toegevoegd aan het bestaande aanbod op het strand, op nader te bepalen locaties. Voor de plaatsing van deze units wordt in dit

voorstel budget vrijgemaakt. Indien daarbij aansluitingen op elektriciteit en water noodzakelijk zijn, brengt dit een eenmalige investering van circa € 50.000 met zich mee. De plaatsingskosten per unit bedragen circa € 7.150 per seizoen, met daarbovenop circa € 1.500 per unit aan extra kosten voor energie- en waterverbruik. Voor structureel gebruik is het noodzakelijk dat een ondernemer bereid wordt gevonden om de unit te onderhouden en schoon te maken. Daarbij verliest de gemeente de directe regie over het onderhoudsniveau, wat gevolgen kan hebben voor de kwaliteit en uitstraling van de voorziening.

1.4 Structureel toetsen bij gebiedsontwikkelingen en (nieuw)bouwplannen

Ook is gekeken naar de mogelijkheid openbare toiletvoorzieningen te integreren in toekomstige bouwplannen of gebiedsontwikkelingen. Na een interne uitvraag blijkt dat dit in sommige gevallen mogelijk zou kunnen zijn.

Zo biedt het herinrichtingsproject van het parkeerterrein aan de Kennedyboulevard in Egmond aan Zee, gepland voor 2026, mogelijk een kans om een toiletunit te plaatsen. Voor andere locaties, zoals het Binnenhof in Bergen en de Paardenmarkt in Schoorl, zijn de plannen nog niet concreet genoeg of te ver in de toekomst om op dit moment een integratie te realiseren. Wel zou het mogelijk zijn om bij de verdere uitwerking van deze plannen te onderzoeken of een openbaar toilet kan worden geïntegreerd. Dit kan bijvoorbeeld worden meegenomen in de ontwerpfase van nieuwe projecten, zoals de parkeergarage die wordt overwogen bij de Paardenmarkt in Schoorl. Door op tijd rekening te houden met dergelijke voorzieningen, kan dit bijdragen aan een structurele verbetering van het aanbod openbare toiletten in de gemeente Bergen op lange termijn.

Binnen de organisatie dient een structurele aanpak te worden ontwikkeld waarbij de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling bij nieuwe plannen en gebiedsontwikkelingen systematisch toetst of integratie van openbare toiletvoorzieningen mogelijk is.

2. Andere overwogen alternatieven

Scenario 2: Communicatiecampagne en exploitatie voorzieningen door ondernemers

We hebben onderzocht of het haalbaar is, naast scenario 1 (openstellen van toiletten in eigen ondernemingen) aanvullend commercieel openbare toiletunits te laten exploiteren. Uit verkennende gesprekken met (lokale) ondernemers en grotere marktpartijen blijkt dat commerciële exploitatie door externe partijen niet realistisch is. Dit gezien het benodigde hoge aantal bezoekers voor een rendabele exploitatie (bijlage 2).

Daarnaast onderscheiden we het scenario waarin ondernemers zelf, vanuit betrokkenheid bij de gemeente, bereid zijn zelfstandig een openbare toiletunit te plaatsen en te onderhouden. In deze gevallen is geen sprake van commerciële exploitatie, maar van initiatieven gericht op het verbeteren van de toiletvriendelijkheid van de gemeente.

De gemeente neemt hierbij een positieve grondhouding aan en denkt graag mee over mogelijkheden, mits deze niet strijdig zijn met geldende beleidskaders van gemeente, hoogheemraadschap of andere instanties.

Omdat de gemeente zelf geen initiatiefnemer is in dit scenario, zetten we hier niet actief op in, maar blijven we wel in gesprek met geïnteresseerde ondernemers over haalbaarheid en invulling van dergelijke initiatieven. Daarbij maken we duidelijk wat wel en niet mogelijk is en op welke wijze ondersteuning geboden kan worden.

Scenario 3: Communicatiecampagne en bouw / exploitatie eigen gemeentelijke toilet units

We hebben onderzocht, naast scenario 1, of gemeentelijke exploitatie van openbare toiletten een realistisch scenario is. De exploitatie van openbare toiletunits door de gemeente biedt in theorie de mogelijkheid om strategisch geplaatste, hoogwaardige toiletten te realiseren.

Dit kunnen permanente voorzieningen zijn die toegankelijk zijn voor diverse doelgroepen, inclusief mindervaliden. Als we deze route willen bewandelen staan drie vragen centraal:

- Welk probleem lost dit op?
- Waar komen de toiletten?
- Hoeveel kost de exploitatie ervan?

Ad 1: Er is volgens het rapport openbare en opengestelde toiletvoorzieningen gemeente Bergen (NH) (bijlage 3) geen sprake van een serieus tekort aan aanbod openbare toiletvoorzieningen. Ondanks het grote aantal opengestelde, maar nog niet goedvindbare toiletvoorzieningen in de gemeente, toch is gekeken of dit een kansrijk scenario zou zijn.

Ad 2: Het plaatsen van openbare toiletunits vereist nader ruimteonderzoek naar waterleidingen, kabels, riolering, toegankelijkheid, vergunningsprocedures, stedenbouwkundige inpassing en beheer. Het rapport Openbare en opengestelde toiletten gemeente Bergen (NH) (bijlage 3) biedt een overzicht van kabels en leidingen, maar nader onderzoek is nodig bij locatiebepaling, waarbij meerdere locaties wenselijk zijn omdat ogenschijnlijk haalbare opties kunnen afvallen door ruimtelijke, stedenbouwkundige of andere vraagstukken.

Per zoeklocatie moet een intaketafel worden gehouden om de wenselijkheid en haalbaarheid te toetsen, waarbij mogelijk weer een aantal opties afvalt. De overgebleven zoeklocaties moeten vervolgens langs de omgevingstafel, waar wordt getoetst op welke manier en onder welke voorwaarden op welke plek een toilet eventueel geplaatst zou kunnen worden. Deze tafels vragen om een uitgebreide procesaanpak waar veel partijen in dienen te participeren, zowel binnen als buiten de organisatie. Dit omdat afhankelijk van de locaties mogelijk ook andere partijen input moeten leveren. Dat proces, alsook de bouw en het onderhoud van door onszelf gerealiseerde, hoogwaardige ogende, openbaar toegankelijke toiletunits brengt ook aanzienlijke nog niet begrootte lasten met zich mee.

Ad 3: De uitvoering van dit scenario brengt namelijk eerst aanzienlijke initiële kosten met zich mee. Afhankelijk van het type en de locatie variëren de investeringen van circa € 8.250,- voor eenvoudige droogtoiletten tot € 115.000,- voor hoogwaardige, zelfreinigende toiletunits (Bijlage 1). Hoewel de exploitatie van hoogwaardige units volgens aanbieders kostenneutraal kan zijn door inkomsten uit toegangspoorten, geldt dit niet voor droogtoiletten, waarbij jaarlijkse onderhouds- en schoonmaakkosten worden geschat op ongeveer € 8.000,- tot € 10.000,- per unit, afhankelijk van type toilet, gebruiksintensiteit en gewenst onderhoudsniveau (Bijlage 1).

De benodigde investeringen blijven echter fors, en de monitoring en borging van beheer en onderhoud van vooral hoogwaardige units vragen mogelijk extra capaciteit van de afdeling Vastgoed. Daarbij maken vergunningstrajecten en noodzakelijke aansluitingen op riool, water en elektra het proces complex en tijdrovend, wat invloed heeft op de totale uitvoerbaarheid en planning.

3. Afweging door ons college

3.1 beoordeling per scenario:

1. Communicatiecampagne, realisatie van twee natuurtoiletten, het verdichten van het aanbod openbare toiletten op het strand en integreren in ontwikkelingen (Scenario 1): dit scenario sluit aan bij de conclusies van het eerdere onderzoek, maakt gebruik van beschikbare subsidies van de Toiletalliantie en is gericht op het vergroten van de vindbaarheid van bestaande toiletvoorzieningen en het realiseren van twee nieuwe natuurtoiletten. Ons college stelt voor dit scenario op te pakken en uit te voeren omdat het financieel haalbare en snel uitvoerbare oplossing biedt die aansluit bij de behoefte aan betere toegankelijkheid van toiletten. Daarnaast is uit de strandevaluatie gebleken dat het aanbod voorzieningen op het strand beter kan, dat wil ons college oppakken.
2. Communicatiecampagne en exploitatie van zelfstandige toiletunits door ondernemers (Scenario 2): Dit alternatief is overwogen, maar wordt niet actief voorgesteld, omdat uit onderzoek blijkt dat er onvoldoende draagvlak is onder de eigen ondernemers om zelfstandig toiletunits commercieel te exploiteren en er ook geen andere marktpartijen serieus kansen lijken te zien in de exploitatie van openbare units in onze gemeente. De gemeente staat echter positief tegenover initiatieven van lokale ondernemers die vanuit betrokkenheid bij de gemeente een openbaar toilet, al dan niet nabij de eigen onderneming, willen realiseren. Daarbij geldt dat initiatieven moeten passen binnen bestaande beleidskaders en regelgeving, waarvan niet wordt afgeweken om deze initiatieven mogelijk te maken. De haalbaarheid en wenselijkheid zullen steeds per individueel geval worden beoordeeld.
3. Communicatiecampagne en exploitatie van zelfstandige toiletunits door de gemeente (Scenario 3): dit alternatief is onderzocht als een mogelijkheid om kwalitatieve, permanente voorzieningen te realiseren. De hoge kosten voor aanschaf en/of onderhoud, evenals de complexe en langdurige uitvoeringsprocessen, maken dit alternatief niet realistisch zonder per saldo hoge kosten.

3.2 Conclusie

Ons college stelt daarom voor om te kiezen voor scenario 1 en vraagt uw raad hiertoe te besluiten. Deze keuze is gebaseerd op een afweging van de haalbaarheid, kosten op de lange termijn en impact op de korte termijn. Daarnaast kan bij toekomstige gebiedsontwikkelingen gekeken worden naar de mogelijkheid voor het integreren van openbare toiletten, wat bijdraagt aan een structurele oplossing op de lange termijn.

REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

Dit voorstel is specifiek geschreven voor de gemeente Bergen en sluit aan bij de lokale doelstellingen en behoefte aan openbare toiletvoorzieningen.

RISICO'S

Scenario 1 (voorstel): communicatiecampagne en realisatie van twee natuurtoiletten

Het grootste risico bij dit scenario is de afhankelijkheid van de subsidie van de Toiletalliantie. Indien de subsidie niet beschikbaar is, kan een deel van het plan financieel niet doorgaan. Daarnaast kan het vinden van geschikte locaties leiden tot vertragingen gezien de noodzaak van vergunningen en afstemming met betrokken partijen. Juridische bezwaren tegen de locatiekeuze zijn ook niet uitgesloten afhankelijk van de betrokken belangen.

Scenario 2: communicatiecampagne en exploitatie door ondernemers

Het belangrijkste risico bij dit scenario is dat deze units minder toegankelijk zijn vanwege beperkte openingstijden en dat de exploitatiekwaliteit mede-afhankelijk is van de betrokken

ondernemer.

Scenario 3: communicatiecampagne en realisatie plus exploitatie van eigen toilet units door de gemeente

De hoge kosten voor aanschaf en exploitatie van deze voorzieningen wegen naar het oordeel van het college niet tegen de beperkte toegevoegde waarde van deze aanvullende units op het bestaande aanbod. Daarnaast is overwogen dat indien er vaste toilet units in onze kernen gebouwd worden, daar ook de hoogste eisen van onderhoud (zowel aan het gebouw als schoonmaak van de units zelf) aan gesteld dienen te worden met bijbehorende kostenniveaus. En dan nog steeds is niet uit te sluiten dat de openbare toiletten door geuroverlast en qua aanzicht een verarming van de beleving van onze openbare ruimte met zich mee brengen kan. Tot slot heeft in de overweging van het college ook een rol gespeeld dat dit scenario kan leiden tot langlopende juridische- en administratieve en juridische procedures voor vergunningen, aanbestedingen en planning.

FINANCIËN

Voor de uitvoering van alle voorgestelde scenario's is geen budget opgenomen in de huidige begroting, waardoor een begrotingswijziging nodig is. Hieronder de geschatte kosten per scenario:

Scenario 1 (voorstel): communicatiecampagne en realisatie van twee natuurtoiletten

De communicatiecampagne wordt geraamd op € 5.000,- tot € 10.000,- en de kosten voor de HogeNood-app op € 2.280,- per jaar. Voor de natuurtoiletten wordt uitgegaan van volledige subsidiëring door de Toilettalliantie. Jaarlijkse schoonmaak en onderhoudskosten per toilet bedragen mogelijk echter € 8.000,- tot € 10.000,- (schatting), afhankelijk van het benodigde onderhoudsniveau. De onderhoudskosten moeten opgenomen worden in de gemeentelijke begroting. Naar aanleiding van de uitkomsten van het strandbeleid zullen twee extra mobiele toiletunits worden geplaatst op nader te bepalen locaties langs het strand. De jaarlijkse kosten per unit bedragen circa € 7.250,- huur en circa € 1.500,- aan stroom- en waterverbruik. De aanleg van benodigde infrastructuur, zoals water- en elektravoorzieningen, kan oplopen tot € 50.000,- per unit.

Voor dit scenario is een begrotingswijziging nodig (bijlage 5):

Postomschrijving	Bedrag per jaar (€)	Toelichting	Grootboeknummer
Communicatiecampagne	€ 10.000,00	Bovengrens aangehouden voor zichtbaarheid en gedragsbeïnvloeding	6310000
HogeNood-app	€ 2.280,00	Jaarlijkse bijdrage voor opname en beheer in de app	6310000
Onderhoud/schoonmaak 2 extra units	€ 20.000,00	Max. € 10.000,- per toiletunit	6210600.10
Huur 2 mobiele toiletunits	€ 14.300,00	€ 7.150,- per unit per seizoen	6120151
Water- en stroomkosten 2 units	€ 3.000,00	€ 1.500,- per unit per seizoen	6120151
Postomschrijving	Bedrag eenmalig (€)	Toelichting	Grootboeknummer

Infrastructuur 2 extra mobiele units	€ 100.000,00	Max. € 50.000,- per unit voor aanleg nutsvoorzieningen	6120151
--------------------------------------	--------------	--	---------

Scenario 2: Communicatiecampagne en exploitatie door ondernemers

De communicatiecampagne wordt geraamd op € 5.000,- tot € 10.000,- en de kosten voor de HogeNood-app op € 2.280,- per jaar. Exploitatie en onderhoud van de toiletunits zijn in dit scenario de verantwoordelijkheid van de ondernemers. Er zijn geen directe financiële lasten voor de gemeente, maar de haalbaarheid is onzeker door het gebrek aan draagvlak bij ondernemers.

Scenario 3: Communicatiecampagne en realisatie plus exploitatie van eigen toilet units door de gemeente

De communicatiecampagne wordt geraamd op € 5.000,- tot € 10.000,- en de kosten voor de HogeNood-app op € 2.280,- per jaar. Naast de campagnekosten brengt dit scenario hoge investeringen met zich mee: € 8.250,- tot € 115.000,- per toiletunit, plus € 50.000,- per unit voor de mogelijke aanleg van benodigde infrastructuur (zoals aansluitingen op water en elektra), en jaarlijkse onderhoudskosten van € 8.000,- tot € 10.000,- per unit. Deze aanzienlijke lasten maken een substantiële begrotingswijziging noodzakelijk bij keuze voor dit scenario, waarvan het college de toegevoegde waarde als beperkt inschat.

DUURZAAMHEID

Voor dit voorstel wordt ingezet op hergebruik en beter gebruik van bestaande voorzieningen door middel van een communicatiecampagne, wat verspilling en onnodige nieuwbouw voorkomt. Bij toekomstige bouwplannen kan integratie van openbare toiletten bijdragen aan duurzame en efficiënte ruimtelijke inrichting. Daarnaast draagt het voorstel bij aan duurzaamheid door het realiseren van natuurtoiletten die geen water of elektriciteit verbruiken en minimale impact hebben op de omgeving.

PARTICIPATIE

Het participatieproces voor het oorspronkelijke onderzoek bestond uit een enquête onder inwoners, bezoekers en ondernemers. Aangevuld met een rondetafelgesprek met relevante belanghebbenden, waaronder ondernemers, maatschappelijke organisaties en de Toiletalliantie.

De uitwerking van de voorgestelde scenario's is gebaseerd op input vanuit de vakafdelingen, de Toiletalliantie en andere stakeholders. De Toiletalliantie is een belangrijke partner geweest binnen het proces en heeft aangegeven nog altijd graag twee units te willen subsidiëren voor de gemeente, zoals geadviseerd in het eerste scenario. Daarnaast kwam tijdens de rondetafel naar voren dat veel ondernemers bereid zijn om het toilet in hun eigen onderneming open te stellen, wat goed aansluit op de gekozen communicatiecampagne. Hiermee sluit Scenario 1 het beste aan op de wensen en input vanuit de verschillende betrokken stakeholders.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Scenario 1 (voorstel)

Q3 2025 – Opstart projectgroep en afstemming met de Toiletalliantie over subsidie

natuurtoiletten. Inventarisatie bestaande en potentiële opengestelde toiletten. Start communicatiecampagne en ondernemerswerving voor de HogeNood-app.

Q4 2025 – Indiening subsidieaanvraag en vergunningsaanvragen natuurtoiletten. Besluit subsidieverlening eind 2025. Aanmelding gemeente Bergen bij de HogeNood-app. Eerste fase campagne met stickers, website en social media.

Q1 2026 – Opdrachtverstrekking voor plaatsing natuurtoiletten. Voorbereiding locatie-inrichting en logistiek.

Q2 2026 – Installatie natuurtoiletten. Start verdere promotie via campagne en persmomenten. Monitoring gebruik en toegankelijkheid.

Q3/Q4 2026 – Evaluatie van het gebruik en de toegankelijkheid van de natuurtoiletten, de werking van de HogeNood-app en het aantal toiletvoorzieningen langs de kust. Afronding projectfase.

De toiletunits in bij Camperduin, Schoorl en Hargen zijn niet in deze planning opgenomen, aangezien deze per direct structureel wordt ingezet tijdens het hoogseizoen. Ook de integratie van toiletvoorzieningen bij toekomstige gebiedsontwikkelingen is niet afzonderlijk opgenomen, omdat dit structureel wordt meegenomen in de verdere planvorming.

Scenario 2

2025 - Start vervolgonderzoek naar de bereidheid van ondernemers om reguliere toiletunits te exploiteren. Inventarisatie van mogelijke locaties en randvoorwaarden voor exploitatie. Eerste verkenning van juridische en financiële aspecten. Analyse van ondernemersbereidheid wordt afgerond en besproken met relevante stakeholders.

2026 - Verdere toetsing van de haalbaarheid van exploitatie door ondernemers. Overleg met betrokken stakeholders over randvoorwaarden en mogelijke ondersteuning vanuit de gemeente. Onderzoek naar benodigde vergunningen en exploitatiemodellen. Beoordeling van de onderzoeksresultaten en besluitvorming over de haalbaarheid van zelfstandig geëxploiteerde toiletunits.

2027 - Indien voldoende draagvlak en haalbaarheid, opstarten eerste testlocaties met zelfstandig geëxploiteerde toiletunits en monitoring van gebruik en kosten. Besluitvorming over verdere uitrol of beëindiging van het model.

Scenario 3

2025 - Inventarisatie van geschikte locaties voor gemeentelijke toiletunits en opstellen eerste kostenraming. Start afstemming met relevante gemeentelijke afdelingen en externe partijen over ruimtelijke inpassing en benodigde vergunningen.

2026 - Eerste verkenning van de financiële haalbaarheid en subsidiemogelijkheden voor gemeentelijke toiletunits. Technische en juridische toetsing van kansrijke locaties. Uitvoering van haalbaarheidsstudies en ruimtelijke impactanalyses voor geselecteerde locaties. Beoordeling van financiële dekking en besluitvorming over definitieve locaties.

2027 - Voorbereiding en indiening van vergunningsaanvragen. Uitwerking van technische ontwerpen en planvorming voor aanbesteding en uitvoering. Start realisatie van gemeentelijke toiletunits op geselecteerde locaties. Opvolging van plaatsing en onderhoudsplanung.

Bij alle drie de scenario's wordt de communicatiecampagne na twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld op basis van effectiviteit en bereik.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verkenning aanbieders toiletvoorzieningen

Bijlage 2: Verkenning commerciële exploitatie van toiletunits door ondernemers

Bijlage 3: Onderzoek openbare en opengestelde toiletvoorzieningen gemeente Bergen (NH)\
Bijlage 4: Evaluatie Strandbeleid
Bijlage 5: Begrotingswijziging

ACHTERLIGGENDE DOCUMENTEN

Dit voorstel is gebaseerd op de motie openbare toiletvoorzieningen, aangenomen door uw raad op 30 november 2023. Bijlage 1 is gebruikt als verdere verkenning naar aanbieders en kosten van openbare toiletvoorzieningen. Bijlage 2 geeft inzicht in mogelijkheden voor commerciële exploitatie en initiatieven van lokale ondernemers. Bijlage 3 betreft het eerder uitgevoerde onderzoek door Stad&Co, waaruit blijkt dat er voldoende ondernemers in de gemeente bereid zijn hun toiletten open te stellen. Bijlage 4 bevat de evaluatie van het strandbeleid, waarin naar voren komt dat er specifiek bij het strand wel sprake is van een tekort aan openbare toiletten.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen

A.J. (Aletta) Barink
interim secretaris

M.J.P. (Marjan) van Kampen- Nouwen
waarnemend burgemeester